

DZIENNIK POLSKI

www.dziennikpolski24.pl

POLACY NIE GESI

Jak cię słyszą, tak cię piszą

FOT. ANNA KACZMARZ

→ Rozmowa. Na nasze pytania odpowiada prof. JAGODA CIESZYŃSKA z Uniwersytetu Pedagogicznego, logopeda i psycholog.

DI Czy problemy artykulacyjne Polaków są na tyle poważne, że trzeba bić na alarm?

– Wśród dzieci pięcio- i sześciolletnich 47 procent ma problemy z artykulacją głosek polskich, wynikające z wad wymowy lub niezakończonemu rozwojowi mowy. Niestety, nie ma takich badań przeprowadzonych wśród osób dorosłych, ale ich wyniki mogłyby być zatrważające. Tym bardziej że to oni są wzorem dla najmłodszych.

DI Z czym mamy największy problem?

– Najgorzej wypadają samogłoski nosowe w wygłosie. Politycy, dziennikarze, a nawet nauczyciele mówią *prawom ręką, lewom nogom, jestem za tolerancjom*. Duży kłopot sprawiają zbitki spółgłosek w środku i na końcu wyrazu i dlatego słyszymy *duogo* zamiast *dlugo* albo *móg* zamiast *moł*. Charakterystyczna dla krakowian jest błędna wymowa „trz” jako „cz”, która zmienia znaczenie wyrazów jak w przypadku liczebnika „trzy” i partykuły pytającej „czy”.

DI Błędna artykulacja to efekt niechlujstwa językowego czy niedouczenia?

– Obu czynników. Żyjemy i mówimy coraz szybciej. Skracamy wyrazy, polykamy końcówki, niewłaściwie akcentujemy wyrazy i nie stosujemy pauz. Kiedyś prawidłowa wymowa była wyznacznikiem średniego wykształcenia. Dziś w trakcie krótkiej rozmowy z osobą z wyższym wykształceniem wytapują kilkanaście błędów artykulacyjnych.

DI Dlaczego warto pięknie mówić?

– Niechlujna wymowa niszczy specyfikę języka polskiego. Nasze samogłoski nosowe są tak samo wyjątkowe jak francuskie tylnojęzykowe „r”. Język pozwala nie tylko opisywać świat, ale także objaśniać go i rozumieć. Precyzja języka wyznacza porządek myśli, a prawidłowa wymowa jest warunkiem prawidłowej pisowni. Ładna artykulacja pozwala innym spostrzegać nas w pozytywnym świetle, bo „jak cię słyszą, tak cię piszą”. Mężczyźni, którzy pięknie mówią, mają większe powodzenie u kobiet, poszukujący pracy mają szansę na wyższe stanowisko.

DI Jak ćwiczyć poprawną wymowę?

– Na początek warto przestudiować jeszcze raz zasady orto-

fonii. Można również wsłuchiwać się w nagrania książek na CD, czytane przez znanych polskich aktorów. Poza tym ważne są codzienne ćwiczenia. Dla małych dzieci wskazane jest codzienne czytanie na głos, przynajmniej 30 minut aktywnej rozmowy z dorosłym, który stara się poprawnie wymawiać głoski i ładnie budować zdania oraz nauka na pamięć wierszyków. W żadnym wypadku nie należy naśladować dziecięcej mowy, która może wydaje się nam urocza, ale w naszych ustach zaburza percepcję dziecka.

DI Skąd pomysł na ćwiczenia artykulacji w trakcie „Lekcji Śpiewania”?

– Początek akcji społecznej „Polacy nie gesi” dała audycja Biblioteki Polskiej Piosenki, którą w maju tego roku nagrałam w Radiu Kraków. Poruszała ona problemy logopedyczne w polskiej piosence. Audycja wzbudziła spore zainteresowanie, w związku z tym po kilku miesiącach poparłam nowy pomysł pana Waldemara Domańskiego, dyrektora Biblioteki Polskiej Piosenki, tym razem dotyczący Lekcji Artykulacji na Rynku Głównym. Akcję poparł także Uniwersytet Jagielloński.

DI Na czym polegają ćwiczenia językowe, które od 2 listopada będziemy drukować w „Dzienniku Polskim”?

– Każdego dnia zapropnuję Czytelnikom wierszyk, który ułatwi zapamiętanie wybranej reguły ortofonicznej. Taki rymowany „łamaniec” językowy można będzie powtarzać sobie w windzie, podczas jazdy samochodem czy podczas porannej toalety. Wierszyki będą prezentowane także w porannej audycji „Co niesie dzień” na antenie Radia Kraków.

Rozmawiała PAULINA POLAK

Lekcja śpiewania

11 listopada na Rynku Głównym o godz. 17 odbędzie się 35. Lekcja Śpiewania, w tym roku połączona z Lekcją Artykulacji. Akcja pod hasłem „Polacy nie gesi” ma służyć wszystkim patriotom, którzy chcą pięknie mówić (i śpiewać) w języku polskim. Dlatego w godz. 12-15 w namiocie obok sceny, z pomocą studentów i wykładców Uniwersytetu Pedagogicznego oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego, będzie można sprawdzić wymowę własną oraz swoich dzieci. Podczas Lekcji Śpiewania odbędzie się także ćwiczenia artykulacji. Pomogą w tym tancerze językowe przygotowane przez prof. Jagodę Cieszyńską, wielki ekran oraz 4,5 tysiąca śpiewników.